

Ny sproglitteratur 2018

Danmark

Eva Skafte Jensen

Ag, Astrid: Culture as idea and practice in youth and family life. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet. 2018. 172 s.

I denne ph.d.-afhandling undersøges de sproglige og kulturelle praksisser blandt en gruppe børn fra en skole på Amager. I undersøgelsen indgår både de praksisser børnene har indbyrdes, og de praksisser de udfolder i familie-sammenhæng. De undersøgte børn kommer alle fra en baggrund med etnisk minoritetssprog.

Alle har brug for dansk sprogteknologi. I anledning af at regeringen har nedsat et sprogteknologisk udvalg, har nævnte udvalg i 2018 udviklet en informationsvideo om sprogteknologi: <https://dsn.dk/nyt/nyheder/2018/alle-har-brug-for-dansk-sprogteknologi>.

Blog om Dansk Sprognævn på folkeskolen.dk: <https://www.folkeskolen.dk/blogs/dansk-sproгнаevn>. Dansk Sprognævn etablerede i 2018 en blog på websitet folkeskolen.dk.

Blog om sprogteknologi: Sprogtek2018.dk: <http://sprogtek2018.dk> I anledning af at regeringen har nedsat et sprogteknologisk udvalg, har nævnte udvalg etableret en blog om sprogteknologi.

Borregaard, Grete Wiemann: Stavning i grundskolen. Hvad gør vi? Tarm: Dansklærerforeningens Forlag. 2018. 134 s.

Denne bog er henvendt til lærere i grundskolen og lærerstuderende. Bogen gennemgår lovgrundlaget for undervisning i stavning i skolen, gør rede for nyere forskning i staveundervisning og giver forslag til hvordan staveundervisningen kan gribes an.

Dansk Sproghistorie II: Ord for ord for ord. Red. af Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen, Merete Korvenius Jørgen-

sen og Laurids Kristian Fahl. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Aarhus Universitetsforlag. 2018. 501 s.

I en årrække har dette værk været på vej; det er blevet til som et kollektivt projekt med mange bidragsydere. Bidragene til de enkelte emner er blevet skrevet af autoriteter på de pågældende områder. Ud over seks trykte bind omfatter værket hjemmesiden *dansksproghistorie.dk*. Formålet med *Dansk Sproghistorie* er at skabe og viderebringe ny erkendelse om og indsigt i det danske sprogs historie fra de første runeindskrifter til dagens sprog og dermed bidrage til den sproglige refleksion i Danmark, både blandt læg og lærd. Bind II handler om ortografi, tegnsætning, udtale, ordforråd og ord fra andre sprog.

Dansk til det 21. århundrede – sprog og samfund. Red. af Tanya K. Christensen, Christina Fogtmann, Torben Juel Jensen, Martha Sif Karrebæk, Marie Maegaard, Nicolai Pharao og Pia Quist. København: U Press. 2018. 352 s.

I anledning af professor Frans Gregersens pensionering har redaktørerne redigeret denne antologi med 26 artikler, hvoraf der i denne sammenhæng er særlig grund til at nævne følgende: *Astrid Ag*, *Lian Malai Madsen*, *Janus Spindler Møller*, *Thomas Rørbeck Nørreby* og *Andreas Stæhr*: Dansk og mangfoldighed i nutidens skole, *Tanya Karoli Christensen* og *Torben Juel Jensen*: Og sådan noget i den stil – generelle udvidere i moderne dansk talesprog, *Dorthe Duncker* og *Hanne Ruus*: Nærlys på genrer i det sociolingvistiske interview, *Hartmut Haberland*: Seks fortællinger om sprog i Danmark, *Gert Foget Hansen*, *Jan Heegaard* og *Karoline Kühl*: Kan nordamerikadansk betegnes som en varietet af dansk?, *Anne Holmen* og *Karen Risager*: Det flersprogede danske universitet, *Eva Skaftte Jensen*: Norm, usus og korpus. Kasusvalg i paratagmer, *Henrik Jørgensen*: Grammatiske forskelle som sociolingvistiske variable, *Kjeld Kristensen* og *Malene Monka*: Intraindividuel sprogbrug i Vinderup, *Helge Sandøy*: Samfunnstype og språkleg variasjon. Om språkendringar i Norge, *Jan-Ola Östman*: Parallellspråkande i praktiken.

Danske Studier 2018. Red. af Simon Skovgaard Boeck og Henrik Blicher under medvirken af Andrea Stengaard. Universitets-Jubilæets danske Samfund nr. 597. 2018. 236 s.

Af bindets indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Jørgen Schack*: Perfektum participium som adjektivisk prædikat.

Bindet indeholder desuden en lang række anmeldelser, fx *Henrik Jørgensen*: Ebba Hjorth, Henrik Galberg Jacobsen, Bent Jørgensen, Birgitte Jacobsen, Merete Korvenius Jørgensen og Laurids Kristian Fahl (red.): Dansk Sproghistorie II.

Danske talesprog 17. København: Nordisk forskningsinstitut, Afdeling for dialektforskning og Museum Tusulanum. 2017. 196 s.

Dette nummer af *Danske talesprog* indeholder 6 artikler: *Karen Margrethe Pedersen*: Refleksivt sig/dem – varianter gennem 800 år, *Inge Lise Pedersen*: Luthers indflydelse på det danske talesprog gennem 300 år, *Ida Hjorth*: Et vindue til Sydsjælland: En undersøgelse af [i]~[e]-variation i perception og brug, *Anne Larsen og Marie Maegaard*: Diskurser om sprog og sprogvvalg hos dansk/engelsk-sprogede familier i Danmark, *Karoline Kühl, Jan Heegård Petersen, Gert Foget Hansen og Frans Gregersen*: CoAmDa. Et nyt dansk talesprogskorpus, *Tore Kristiansen*: Kvantitative studier i køn-og-aksang-ideologi hos unge danskere.

Danske talesprog 18. København: Nordisk forskningsinstitut, Afdeling for dialektforskning og Museum Tusulanum. 2018. 316 s.

Dette nummer af *Danske talesprog* udgøres af en monografi, nemlig *Astrid Ravn Skovses* ph.d.-afhandling: Sproglig variation, socio-geografisk orientering og hverdagsmobilitet blandt unge to steder i Danmark.

Eegholm-Pedersen, Sv.: Mothstudier. Kildegrundlaget for den første store danske ordbog. København: Universitets-Jubilæets danske Samfund. 2018. 221 s.

Mathias Moth foretog i slutningen af 1600-tallet hele forarbejdet til en omfattende ordbog over det danske sprog, men ordbogen nåede aldrig frem til en trykt udgivelse. Med lanceringen af netsiden mothsordbog.dk i 2013 blev ordbogen med 300 års forsinkelse for første gang gjort tilgængelig for offentligheden. På trods af sin status som uudgivet har Moths ordbog haft stor indflydelse på senere ordbogsarbejde. Blandt andet indgår der i mange af Ordbog over det danske Sprogs artikler og i andre betydelige ordbogsarbejder oplysninger hentet fra Moths arkiver. Desuden har principperne for selektion og redigering af opslag været diskuteret i senere ordbogsredaktioner, og man har blandt andet diskuteret hvor Moth fik sin inspiration fra. I denne bog fremlægger forfatteren kildegrundlaget for Moths ordbog. Der er tale om et imponerende arkivarbejde, og bogen er vigtig for den teoretiske såvel som den praktiske del af leksikografifaget.

Fynsk-dansk ordbog. Red. af Harske Hubbi. 2018. 157 s.

Dette er ikke en ordbog i traditionel forstand, men en humoristisk oversigt over forskelle på standarddansk og fynsk lagt frem af Harske Hubbi, et alias for den virkelige person Claus Skytte. Bogen indeholder dels en ordbog med

udtryk fra fynsk til standarddansk, dels en slags parlør med almindelige udtryk brugt på Fyn. Ifølge Harske Hubbi er der tale om en slags slangordbog.

Godt ord igen. Egernrygning. Red. af Jakob Fredslund. Århus. 2018. 146 s.

Denne 'ordbog' består af en samling af nykrettede ord. På hjemmesiden www.godt-ord-igen.dk kan man selv sammensætte substantiver til nye ord og forsyne dem med ordforklaringer. Bogen indeholder 650 ord og ordforklaringer fra hjemmesiden, fx *egernrygning* 'når man siger man egentlig er holdt op men alligevel til fester vimser rundt og får lov at få et hvæs hos alle tilstedeværende rygere', *stræbertrevl* 'slips', *uklarbedspolyglot* 'en der kan gøre sig uforståelig på mange sprog', *vårbuffer* 'den lange periode mellem vinter og forår'.

Grandt, Annette og Jes Vitting: Skriv bedre til borgerne. Center for offentlig kompetenceudvikling: Kommuneforlaget. 2018. 72 s.

Denne bog giver praktiske anvisninger til hvordan man kan skrive til borgerne på en forståelig måde. Bogen henvender sig til ledere såvel som til ansatte i det offentlige.

Hansen, Henrik Houe: Kommabogen. Multivers Academic. 2018. 59 s.

Dette er en lille bog med et dobbelt sigte. For det første ønsker forfatteren at give en kortfattet indføring i kommatering. For det andet ønsker han at argumentere for det system hvor man ikke sætter startkomma. Dette sker dels gennem en kort historisk redegørelse for de kommamuligheder der er i dag i dansk, dels ved en gennemgang af de grunde der er for at automatisk komma foran ledsætninger (såkaldt 'startkomma') ikke er hensigtsmæssigt.

Klart språk i Norden 2017: Sprog og kommunikation i digital borgerbetjening. Rapport fra nordisk klarsprogskonference på Schæffergården, 4.-5. maj 2017. Red. af Anne Kjærgaard og Johanne Lauridsen. Nätverket för språknämnderna i Norden. 2018. 67 s.

Nummeret indeholder 4 artikler: *Julie Meyer Ingemansson, Anne Kjærgaard og Sabine Kirchmeier*: Sprogarbejdet i danske kommuner, *Ari Páll Kristinsson, Sigrún Steingrimsdóttir, Birgitta Guðmundsdóttir og Olga M. Cilia*: (U)forståelige love, domme og digital formidling, *Andreas Nord*: Klarspråk i nätinteraktion. Trevlighet, trafikordningsplaner och undringar om döda rådjur i ett kommunalt e-serviceforum, *Gabriella Sandström*: Kristallklara e-tjänster – arbetet bakom kulisserna.

Latinsk-dansk Ordbog. Red. af Jens Theodor Jensen og Martin Julius Goldschmidt.

Denne ordbog udkom første gang i 1886. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab etablerede i 2016 en webversion. I 2018 udkom ordbogen også som app.

LexicoNordica 25. Red. af Sturla Berg-Olsen og Emma Sköldberg. Nordisk Forening for Leksikografi 2018. 374 s.

Temaet for bindet er *Fackspråk i nordiska ordböcker*. Bindet indeholder to danske bidrag indenfor temaet: *Lise Lotte Weilgaard Christensen*: Bruger aspekter ved emneklassifikationer til fagsproglige ressourcer, *Patrick Leroyer og Henrik Købler Simonsen*: Indlæring af fagtekstproduktion på fremmedsprog: om fagordbøger som prædeterminerede læringsværktøjer. Bindet indeholder desuden to danske bidrag udenfor temaet: *Heidi Agerbo*: Funktionsteoretisk diskussion af brugerreaktioner på ordbogsartikler – med fokus på varemærker, omdiskuterede ord og eksempelsætninger.

Lund, Jørn: Dansk, dønsk, darnsk – That’s the question. Gads Forlag. 2018. 203 s.

Dansk, dønsk, darnsk indeholder en række korte artikler af Jørn Lund om sproglige emner, fx sproglige undvigemanøvrer, om ordet *svigermor* er ved at gå af brug, associationer forbundet med ord som *lugt, duft, stank, odør* og *deo*. Formålet er ”at øge tolerancen og skærpe sansen for sproglig mangfoldighed”.

Madsen, Jens og Lise Overgaard Nielsen: Situeret fremstilling. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 2018. 202 s.

Bogen er en grundbog til lærerstuderende med undervisningsfaget dansk på alle klassetrin. Den giver et bud på en sammenhængende, tidssvarende skrivedidaktik der plæderer for at skriveundervisningen i højere grad end tilfældet er nu, tager udgangspunkt i autentisk lignende skrivesituationer snarere end i stavning og abstrakte tekstnormer.

More parallel, please! 11 anbefalinger til mønsterpraksis for parallelsproglighed på nordiske universiteter. Red. af Frans Gregersen mfl. Nordisk Ministerråd 2018. 66 s.

Denne bog indeholder alt, hvad et universitet har brug for for at påbegynde arbejdet med at udforme, praktisere og revidere en sprogpolitik der tager udgangspunkt i brugen af engelsk sammen med (parallelt med) brugen af ét eller flere nordiske sprog. Bogen sammentænker de udfordringer inter-

nationalisering af universiteter, forskning og universitetsuddannelser stiller, med ønsket om at fastholde og videreudvikle kvalitet baseret på de lokale nordiske sprog.

Mørch, Ida Elisabeth og Susanne Thøger: Staveuniverset. Øvehæfte 1 – lydrette ord. Frederikshavn: Dafolo. 2018. 24 s.

Dette hæfte indeholder staveøvelser henvendt til elever der kender bogstaverne og deres navne.

Mål & Mæle. 39. årgang. Red. af Ken Farø og Thomas Olander. 2018, nr. 1–3. 32 s. + 32 s. + 32 s.

Foruden brevkassen *Sprogligheder* med spørgsmål om sprog indeholder *Mål & Mæle* artikler om sprog. Af disse numres indhold er der i denne sammenhæng grund til at fremhæve *Kristoffer Friis Bøegh*: Spor fra dansk i de Amerikanske Jomfruøers engelsk-kreolsk (nr. 2) og *Karen Margrethe Pedersen*: Bornholmsk dialekt – i historisk og geografisk belysning (nr. 3).

Ny forskning i grammatik 25. Red. af Klaus Geyer, Alexandra Holsting, Peter Juul Nielsen og Uwe Kjær Nissen. Dansk Sprognævn. 2018. 201 s.

Ny forskning i grammatik giver læseren et indblik i den nyeste nationale sprogforskning indenfor dansk og en lang række fremmedsprog. Af bindets artikler kan nævnes *Sune Sønderberg Mortensen*: ”Det tror du ikke på?” Deklarative spørgsmål som grammatikaliserede metaspørgsmål, *Henrik Høeg Müller*: Nøgne subjekter i dansk, *Peter Juul Nielsen*: Få + supinum som interessentkonstruktion i dansk.

NyS. Nydanske Sprogstudier 54. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Laura Winther Balling, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård, Thomas Wiben Jensen og Marianne Rathje. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2018. 207 s.

Bind 54 er et temanummer om *anvendt lingvistik*. Det indeholder 6 artikler: *Holger Juul, Anne-Mette Veber Nielsen og Hanne Trebbien Daugaard*: Morfologi på mellemtrinet, *Elisabeth Muth Andersen, Gitte Rasmussen og Elisabeth Dalby Kristensen*: Hvad må vi så gøre? Repetitive spørgsmål og adfærdsgulerende responser i interaktion med en person med demens, *Louise Hallstrøm Abildgaard, Christina Fogtmann og Christian Gaden Jensen*: De stressedes sprog: Nærproglige analyser af det opsplittede selv og kontroltab, *Anne Kjærgaard, Gitte Gravengaard, Sine Hjuler og Camilla Dindler*: Om relationen mellem informationelle valg og forudsigelser i forståelsen af sekvenser af sæt-

ninger, *Rasmus Puggaard*: Telefoniske båndpasfiltres indflydelse på talergenkendelse: høje frekvenser og dansk /t/, *Hanne Sæderup Pedersen*: Grammatisk talesprogsanalyse som tilgang til at studere forståelser af depression.

NyS. Nydanske Sprogstudier 55. Red. af Margrethe Heidemann Andersen, Tanya Karoli Christensen, Ken Ramshøj Christensen, Jan Heegård, Thomas Wiben Jensen, Marianne Rathje og Jacob Thøgersen. Udgivet af Dansk Sprognævn. 2018. 142 s.

Bind 55 indeholder 4 artikler: *Marie Herget Christensen*: Nyhedskløvningen, *Marta Kirilova*: 'Det er helt i orden': Kulturelle shibboletter i jobsamtaler med andetsprogsbrugere af dansk, *Donna Eleanor Prohic og Elisabeth Engberg-Pedersen*: Sprogforståelse efter 20 år i Danmark: tolkning af anaforer i led-sætninger, *Bjarne Ørnsnes*: Pragmatik i ordbogen: Hvordan kan fokusadverbiet *godt* beskrives i en dansk-tysk ordbog? Desuden indeholder nummeret en anmeldelse af et andet relevant værk: *Tina Thode Hougaard*: Nye medier – gamle analysemetoder. Anmeldelse af *Andreas Candefors Stæbr og Kristine Købler Mortensen* (red.): Sociale medier og sprogbrug. Analytiske tilgange.

Nyt fra Sprognævnet. Dansk Sprognævn. Publiceret på <https://dsn.dk/nyt/nyt-fra-sproгнаevnet>. 2018, nr. 1-3. 20 s. + 16 s. + 15 s.

Numrene indeholder et udvalg af sproglige spørgsmål til Dansk Sprognævn, bogomtaler og artikler om sproglige forhold, fx *Karoline Lassen*: SKAM har fået unge danskere til at blive bedre til at forstå norsk (nr. 1), *Margrethe Heidemann Andersen*: Dansk ordimport – pauseskærm eller screensaver? (nr. 2), *Ida Elisabeth Mørch*: Kært bær har mange navne (nr. 3).

Nyt fra Sprognævnet har normalt 4 årlige numre, men har fra slutningen af 2018 holdt pause på grund af flytning og personaleudskiftning. Tidsskriftet genåbner når Dansk Sprognævns nye stab er blevet etableret i Bogense.

Nørreby, Thomas Rørbeck: Language and social status differences in two urban schools. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet. 2018. 170 s.

Denne afhandling adresserer hvordan københavnske skolebørn i to forskellige skoler bruger sprog til at håndtere deres sociale hverdag samt hvordan denne organisering involverer konstruktioner og tilskrivninger af identiteter og sociale stereotyper.

Olsen, Martin Hauerberg: Bogstaveligt. En grundbog i fonetik og fonologi for undervisere i læsning og stavning. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 2018. 152 s.

Bogen er henvendt til undervisere i stavning og læsning, og den handler om forholdet mellem lyd og bogstav. Den indeholder dels en indføring i fonetik og fonologi, dels en mere praktisk del, som handler om koblingen mellem lyd og bogstav, fx oversigter over hvad man forstår ved standardudtaler og betingede udtaler, og hvilke konsekvenser sådant har for skriften. Desuden gives der analyseeksempler som man dels kan bruge direkte, dels kan bruge som inspiration.

Ord og naboer i Norden. Nordisk nabosprogsforståelse. Modersmål-Selskabets årbog 2018. Modersmål-Selskabet. 2018. 190 s.

I *Ord og naboer i Norden. Nordisk nabosprogsforståelse* har årbogsudvalget samlet en lang række tekster om nabosprogsforståelse med udsigtspunkt fra dansk, og i modsætning til andre årbøger er samtlige artikler relevante at nævne i denne sammenhæng: *Vigdís Finnbogadóttir*: Islænderne og det danske sprog, *Henrik Hagemann*: Dansk i nordisk sammenhæng, *Eva Theilgaard Brink*: Nabosprogsforståelse i praksis og i undervisning, *Hanna Birkelund Nilsson*: Færingers færdigheder i og holdninger til dansk, *Marie Sveistrup*: Er skånsk så svært endda?, *Michael Bach Ipsen*: Svensk for begyndere, *Marc Daniel Skibsted Volhardt*: Dansk – nabosprog eller fremmedsprog, *Steinunn D. Jónasdóttir*: Mig og mit danske jeg, *Per Kolstrup*: At finde sprogligt fodfæste i Norge, *Kolbjørn Seth*: Danskens uskyldige morgenbrød, *Markus Hector*: Erfaringer og refleksioner – en svensker i Danmark, *Tijana Vujanović*: En serbers møde med dansk og nordisk, *Björn Ranelid*: Språk ska vara kärlek och omsorg.

Bogen indeholder desuden en indledning, som skal give en indføring i nordisk nabosprogsforståelse, og en læsevejledning, som blandt andet skal fremme brugen af bogen som undervisningsmateriale.

Ord & Sag 38. Aarhus Universitet. 2018. 68 s.

Ord & Sag udgives af Peter Skautrup Centret for Jysk Dialektforskning ved Aarhus Universitet. Nummeret indeholder videnskabelige såvel som populærvidenskabelige artikler om jysk sprog, fx *Henrik Hovmark*: Hvad betyder *hen*?, *Esben Sundorf*: Tales der stadig dialekt i Århus og Randers?

Petersen, Kathrine Thisted: Udviklingen af inkorporation fra gammel-dansk til moderne dansk. Fra umarkerede kasusformer til markeret artikelløshed og enhedstryk. København: Universitets-Jubilæets danske Samfund. 2018. 243 s.

I denne bog fremlægger forfatteren et arbejde om udviklinger i dansk

grammatik fra middeldansk til moderne dansk. Tesen er at man i forskellige perioder i dansk har kunnet signalere såkaldt inkorporation ved hjælp af forskellige midler. Hvor et sådant middel i ældre middeldansk tilsyneladende har været en bestemt kasusbrug, ser det ud til at det dominerende middel i yngre middeldansk har været artikelbrug, og i senere dansk er disse midler blevet suppleret eller afløst af enhedstryk.

Rask. International Journal of Language and Communication 47. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication. 2018. 134 s.

Nummeret indeholder en håndfuld artikler der tager udgangspunkt i metaforen "the world at your feet" i anledning af at denne metafor indgik i det officielle program for Århus som europæisk kulturby 2017.

Rask. International Journal of Language and Communication 48. University of Southern Denmark, Department of Language and Communication. 2018. 123 s.

Fra nummeret kan nævnes: *Sonja Barfod Lund og Petra Daryai-Hansen: Sproglig hierarkisering i en international dansk virksomhedskontekst. Om sprogrepræsentation og sprogvælgpraksis med fokus på tysk.*

Retskrivningsordbogen Plus. Red. af Anita Ågerup Jervelund, Jørgen Schack, Jørgen Nørby Jensen og Margrethe Heidemann Andersen. 4. udgave. Dansk Sprognævn. Retskrivningsordbogen udgivet som app.

Rotne, Lene: Facebook og stile. En undersøgelse af hvordan en gruppe danske og italienske unge skriver på Facebook og i stile og derigennem udtrykker identitet. Ph.d.-afhandling, Københavns Universitet. 2018. 260 s.

Formålet med denne afhandling er at undersøge hvordan en gruppe danske og italienske unge skriver på Facebook og i stile, hvorfor de skriver som de gør, samt hvordan de håndterer skiftet fra det ene medium (Facebook) til det andet (stil). Det undersøges ved at analysere et datamateriale der består af Facebookdata (statusopdateringer og kommentarer) og stile fra 14 danske elever og 14 italienske elever i alderen 14-18 år.

Sprog & Samfund. Nyt fra Modersmål-Selskabet. 36. årgang. Red. af Georg Stubkjær Adamsen. 2018. Nr. 1, 2, 3, 4. 16 s. + 16 s. + 12 s. + 24 s.

Foruden anmeldelser af sproglitteratur og omtaler og referater af sproglige arrangementer indeholder numrene kortere artikler om forskellige sproglige

forhold, fx *Michael Bach Ipsen*: Påvirkning af dansk og universiteternes brug af sprog (nr. 1), *Michael Ejstrup*: Fynsk – især østfynsk (nr. 2), *Michael Ejstrup*: Thybomål (nr. 4).

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 66. Roskilde Universitetsforlag. 2018. 108 s.

Nr. 66 er et temanummer om *sproget på arbejde* og indeholder bidrag af bl.a. *Michael Svendsen Pedersen*: Samspil – sprogdidaktiske tilgange til arbejdsrettet andetsprogsundervisning, *Charlotte Sun*: Inddragelse af hverdagen i andetsprogsundervisningen.

Sprogforum. Tidsskrift for sprog- og kulturpædagogik 67. Roskilde Universitetsforlag. 2018. 100 s.

Nr. 67 er et temanummer om *innovation og kreativitet* og indeholder bidrag af bl.a. *Kamilla Ø. Borg*, *Niclas B. Jubl*, *Ditte D. Mathiasen*, *Carsten H. Petersen* og *Johannes Wagner*: Dansk i hverdagen – på vej mod en læringsinfrastruktur, *Karen Merete Brandt* og *Charlotte Fogh*: Innovativ didaktik på studieturen.

Stæhr, Andreas Candefors og Kristine Køhler Mortensen: Sociale medier og sprog. Analytiske tilgange. Frederiksberg: Samfundslitteratur. 2018. 304 s.

Denne bog er tænkt som en inspirationskilde til hvordan man anvender kendte analysemetoder i arbejdet med sociale medier. Bogen indeholder 7 kapitler, som hver især tager udgangspunkt i metoder og tilgange kendt fra den etablerede sprogforskning, fx sociolingvistik, dialektologi, grammatik, genre- og kontekst, konversationsanalyse og multimodalitet. Hvert kapitel kan læses for sig.

Svensk-dansk ordbog. Red. af Kjeld Kristensen mfl.

Denne ordbog udkom første gang i 2010. Det Danske Sprog- og Litteraturselskab etablerede i 2018 en webversion. I 2018 udkom ordbogen også som app.

Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer, bd.12: lindost - march. København: Universitets-Jubilæets danske Samfund & Odense: Syddansk Universitetsforlag. 2018. 474 s.

Efter en pause er nu bind 12 af Ømålsordbogen udkommet; bind 11 udkom i 2013. Grunden til pausen skyldtes en større teknisk omlægning af redaktionsarbejdet.

Finland

Anna Maria Gustafsson

Ahti, Jonna: Konventioner, kommunikation och konflikter i ett finlandssvenskt chattrum. Nordica Helsingiensia 55. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018. 228 s.

Studien behandlar konventioner, kommunikativa särdrag och konflikter som förekommer i ett finlandssvenskt chattrum. Materialet består av chattsamtal i chattrummet X3M Chat som administrerades av Radio X3M från slutet av 1990-talet fram till 2011 då chattrummet lades ner. Sammanlagt består materialet av allt samtal i chattrummet under åtta dygn i slutet av 2003. I hela materialet identifierades 38 konfliktepisoder som valdes för närmare analys.

Arbetslivskommunikation. VAKKI-symposium XXXVIII. Vasa 8–9.2.2018. VAKKI Publications Nr. 9. Red: Liisa Käätä, Mona Enell-Nilsson och Nicole Keng. VAKKI, Vasa 2018. www.vakki.net/publications/no9_sve.html

Publikationen består av sammanlagt 17 artiklar på engelska, finska, svenska och tyska. Artiklarna behandlar arbetslivskommunikation i en rad olika sammanhang och lyfter bl.a. fram arbetslivets olika textsorter, yrkesprofiler, utbildningsmodeller och utbildningsexperiment samt metodiska och filosofiska frågeställningar.

Folkmålsstudier 56. Meddelanden från Föreningen för nordisk filologi. Red. Jannika Lassus, Hanna Lehti-Eklund och Caroline Sandström. Föreningen för nordisk filologi. Helsingfors. 2018. 226 s.

Folkmålsstudier 56 innehåller fem artiklar med olika perspektiv på svenska språket. Sofie Henricsons och Marie Nelsons, Ann-Marie Ivars samt Sarah Wikners studier representerar variationspragmatik, dialektologi och sociolingvistik. Eeva-Liisa Nyqvist fokuserar i sin undersökning på andraspråksforskning och Heidi Poutanen på ekokritisk diskursanalys. Därtill ingår fyra forskares lectio praecursoria från disputationer år 2017 och 2018: Johanna Hyytiäinen om lärares direktiv i svenskundervisningen i finska skolor, Jenny Stenberg-Sirén om standardspråk och språkstandarder i finlandssvenska radio- och tv-nyheter, Sanna Heittola om språkliga yrkespraktiker vid de tvåspråkiga polisinsrättningarna i Finland och Jaana Kolu om lingvistiska resurser och språkpraktiker i tvåspråkiga ungdomssamtal i Haparanda, Stockholm och Helsingfors.

Fremer, Maria: Tilltal i reklamfilm: Du-reformen i ett historiskt perspektiv. Nordica Helsingiensia 51. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018. 264 s.

I avhandlingen analyseras du-reformen ur ett sociolingvistiskt perspektiv genom en undersökning av tilltalsformer i bruk. Materialet består av sverigesvenska reklamfilmer. Den äldsta filmen är från 1915 och den nyaste från 2013, men huvudfokus ligger på tre decennier kring tiden för du-reformen: 1950-, 1960- och 1970-talet. Avhandlingen visar att duandet var mer utbrett än vad man tidigare har trott. Också niandet var vanligare. Undersökningen visar att bilden av du-reformen behöver nyanseras.

Hakulinen, Kerkko och Sirkka Paikkala: Suomenkieliset ulkomaiden paikannimet ja niiden vieraskieliset vastineet. [Utländska ortnamn på finska och deras motsvarigheter på andra språk] Nätversion av Kerkko Hakulinen och Sirkka Paikkalas bok *Pariisista Papukaijannokkaan – suomenkieliset ulkomaiden paikannimet ja niiden vieraskieliset vastineet* (Institutet för de inhemska språken 2013). Uppdaterad och kompletterad av författarna 2018. Institutet för de inhemska språken, Helsingfors 2018. URN:NBN:fi:kotus-201846. Senast uppdaterad 25.9.2018 <http://kaino.kotus.fi/eksonyymit/>.

Publikationen innehåller över 2 000 finska exonymer för utländska ortnamn. För alla namn anges det lokala namnet, endonymen, och därtill dess engelska motsvarighet och i många fall också motsvarigheter på andra språk, t.ex. tyska och franska. Här ingår också en komprimerad översikt av de skrivregler som gäller för finskans exonymer. Söksystemet möjliggör sökningar på land, språk och platstyp.

Kielikello. Kielenhuollon tiedotuslehti. [Finska språkvårdens tidskrift] Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Tidskriften *Kielikello* övergick till att bli helt och hållet en nätpublikation under 2018. Samtidigt blev allt material i tidskriften gratis, det vill säga tidskriften är fritt tillgänglig på adressen www.kielikello.fi. Oberoende av att publiceringsformatet förändrats utkommer tidskriften som tidigare fyra gånger per år. Mellan de enskilda numren publiceras ändå svar på aktuella språkfrågor samt språkrelaterade nyheter på tidskriftens webbplats. På webbplatsen finns också *Kielikellos* arkiv som innehåller största delen av allt material som ingått i tidskriften sedan 1968. Artiklarna har försetts med ämnesord för att underlätta sökningen i arkivet.

Ur innehållet 2018 kan följande lyftas fram: Temat för årets första nummer, 1/2018, var termer och vetenskapens språk. I nummer 2/2018 presenterades

myndighetsspråkvården, dess principer och konkreta exempel på arbetet. *Kielikello* uppmärksammade också Estlands 100-årsjubileum med ett temanummer, nr 3/2018, där artiklar om bland annat den estniska språkvården och anpassningen av lånord i estniskan ingick. Temat för årets sista nummer, 4/2018, var digitalisering och språkets anpassning till digitaliseringen samt de krav som tekniken ställer på språket. Varje nummer av *Kielikello* innehöll därtill svar på språk- och namnfrågor, artiklar om nyord, texter om dialektala fenomen och rekommendationer och ställningstaganden från Finska språknämnden.

Kielitoimiston sanakirjan verkkoversio [nätversion av finska språkvårdens ordbok] Redaktion: Eija-Riitta Grönros, huvudred.; Tarja Riitta Heinonen, red./huvudred.; Minna Haapanen, red.sekr.; redaktörer: Leena Joki, Riina Klemettinen, Liisa Nuutinen, Minna Pyhälähti; Riitta Eronen, böjningsinformation; Outi Lehtinen och Jari Vihtari, datatekniska experter. Institutet för de inhemska språken och Kielikone Oy. Helsingfors. 2018. Publicerad på nätet 11.11.2014. Senaste uppdateringen 6.6.2018. Uppdaterad publikation. <http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/>

Kirjoitettu vuorovaikutus. [Skriftlig interaktion] Tietolipas 260. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Helsingfors. 2018. 295 s.

I boken analyseras skrivandet som interaktion: Hur förmedlar en text information om skribenten och hur kan läsaren bedöma om hen hör till textens målgrupp? Hur ställs ramarna för tolkning upp i fiktion? Hur syns den flersidiga och flerstämmiga interaktionen i en webbtex t? Vilka ekon lämnar textens produktionsprocess kvar i texten: vems röster hörs i ett mötesprotokoll eller i en hundra år gammal lokalnyhet? Boken vill fästa uppmärksamhet vid att språklig interaktion inte enbart är ett grundläggande drag i tal utan också i skrift. Boken vänder sig till universitetsstudenter, språkforskare, lärare i modersmål och litteratur med flera.

Saarikivi, Janne: Suomen kieli ja mieli. [Finska språket och det finska sinnet] Teos. Helsingfors. 2018. 236 s.

Varifrån kommer Finland och varifrån kommer finskan? Och vilka motstridiga myter och föreställningar bygger vi vår uppfattning på? I boken utforskar författaren sambandet mellan det finska språket, det finska sättet att tänka och den finska kulturen. Saarikivi går också in på andra språk vilkas syntax och semantik mycket väl kan avslöja något om oss själva.

Schalin, Johan: Preliterary Scandinavian sound change viewed from the east: Umlaut remodeled and language contact revisited. Nordica Helsingiensia 54. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018. 169 s.

Publikationen är en sammanläggningsavhandling som består av fem uppsatser. Delarna sammanbinds av ett antal gemensamma teman inom skandinavisk historisk fonologi (diakron ljudlära), historisk lexikologi (etymologi), skandinavisk-östersjöfinsk lånordsforskning och ortnamnsforskning. Gemensamt för alla fem uppsatser är också att de behandlar språkskeden som infaller under samma årtusende, nämligen perioden från 200-talet till 1200-talet e.Kr. Alla uppsatser har tillkommit i en och samma fortlöpande skapande process med fokus på teoretisk och kontextualiserad historisk skandinavisk ljudlära.

Stenberg-Sirén, Jenny: Språk och språkideologier i radio och tv: Standardspråk och språkstandarder i finlandssvenska radio- och tv-nyheter. Nordica Helsingiensia 50. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018. 220 s.

Studien undersöker språket och språkideologierna vid de finlandssvenska radio- och tv-nyheterna 1970–2009. Fokus ligger på uttalet i upplästa nyhetstexter samt på journalisternas åsikter och attityder till språket, till språknormerna och till olika språkvarieteter. Undersökningen visar att uttalet i de finlandssvenska upplästa nyhetstexterna följer normerna och uttalsrekommendationerna mycket väl. Undersökningen visar också förändringar i två kvantitetsdrag typiska för finlandssvenskan. Kortstavigt uttal visar tendenser till en ökning i de upplästa nyhetstexterna, vilket för uttalet närmare vardagligt talspråk. Det andra kvantitetsdraget, uttal med lång tonlös konsonant efter lång betnad vokal har minskat kraftigt i nyhetsuppläsningarna under 1990-talet och 2000-talet. Standardspråket i nyheterna har således både blivit mer normnära och regionalt och socialt mer neutralt. Förändringen kan ses som en effekt av en fortlöpande standardisering av det finlandssvenska standardspråket.

Tidskriften Språkbruk. Institutet för de inhemska språken. Helsingfors.

Språkbruk utkom i vanlig ordning med fyra nummer under år 2018. Chefredaktör var Pia Westerberg och redaktionssekreterare var Bianca Holmberg. Under året förnyades tidskriftens layout och en ny webbplats lanserades i mars 2018.

Ur innehållet 2018 kan bland annat följande nämnas: I Språkbruk 1/2018 ingår en artikel om nyord i Norden 2017 av Bianca Holmberg och en artikel av Anna Sågwall Hein om maskinöversättning och hur den påverkar översättarens jobb. I Språkbruk 2/2018 behandlas svenskan i olika länder: Jenny Nilsson

och Sofia Tingsell skriver om amerikansvenskan och Sofia Strömgård och Marcus Carlsten om estlandssvenskan. I samma nummer ingår också en intervju med rättspsykologen Julia Korkman om hur språket påverkar människans förmåga att minnas. I nummer 3/2018 skriver Bodil Rosqvist om arbetet med Svenska Akademiens ordbok. I samma nummer skriver Jenny Sylvén om att språkgranska skönlitteratur och Maria Bylin om grammatikalisering. Bianca Holmberg redogör i en artikel för olika benämningar på släktingar och Maria Andersson-Koski tar upp dialektala ord för graviditet. I 4/2018 ingår t.ex. en artikel om projektet Evighetsrunor. I samma nummer skriver Charlotta af Hällström-Reijonen om finlandismen *rosk* och Maria Vidberg redogör för sitt arbete som namnvårdare på Institutet för de inhemska språken.

Varje nummer innehåller därtill bland annat recensioner av ny litteratur, svar på språkfrågor samt rapporter från språkkonferenser och språkseminarier.

Svenskan i Finland 17. Föredrag vid den sjuttonde sammankomsten för beskrivningen av svenskan i Finland. Nordica Helsingiensia 53. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018. 190 s.

I denna volym publiceras tolv artiklar som bygger på presentationerna på den sjuttonde konferensen för beskrivningen av svenskan i Finland som ägde rum i Helsingfors den 18–19 maj 2017. Temat för konferensen var *Finlandssvenskan i en föränderlig värld*, vilket framför allt belystes av plenarföredragen. Centrala teman under konferensen var språkinlärning och översättning och språkgranskning, teman som avspeglar två viktiga användningsområden för svenskan i dagens Finland. Den kontrastiva synvinkel som är framträdande i många av artiklarna visar på finlandssvenskans position mellan sverigesvenskan och finskan och belyser därmed även språkkontakt i olika kontexter på ett mer generellt plan.

Syrjälä, Väinö: Namn – språk – ställe: Språkbrukarna i Svenskfinlands offentliga rum. Nordica Helsingiensia 52. Finsk-ugriska och nordiska avdelningen vid Helsingfors universitet. 2018.

Doktorsavhandlingen visar att svenskan i städerna i Finland i hög grad är beroende av den officiella språkpolicyen. När svenskan syns i gatubilden handlar det nästan uteslutande om officiell skyltning. I kommersiella sammanhang saknas svenskan nästan helt, speciellt i områden där svenskan är i minoritetsställning, till exempel i huvudstadsregionen. Avhandlingen faller inom den sociolingvistiska forskningen och undersöker så kallade lingvistiska landskap, det vill säga namnbruket och språkbruket i det offentliga rummet, bland annat på skyltar och reklamaffischer.

Tunne kieli. Matka maailman kieliin ja kielitietoisuuteen. [Känn språket. En resa till världens språk och språklig medvetenhet] Red. Mari Honko och Sanna Mustonen. Finn Lectura. Helsingfors. 2018. 480 s.

Syftet med boken är att stärka den språkliga medvetenheten och erbjuda verktyg för mångspråkighet och mångspråkig fostran. Boken tar upp den språkliga mångfalden i världen och presenterar de nya minoritetsspråken som talas i Finland och jämför dem med finskan. Därtill diskuteras den aktuella synen på språkinläring och språkundervisning framför allt ur ett mångspråkigt perspektiv. Läsaren kan fördjupa sig i ämnet med hjälp av resonemangsuppgifter och övningar.

Twitter viestintänä: ilmiöt ja verkostot. [Kommunikation på Twitter: fenomen och nätverk] Red. Pekka Isotalus, Jari Jussila och Janne Matikainen. Vastapaino. Helsingfors. 2018. 296 s.

Det här är den första finskspråkiga boken om Twitter som en digital offentlighet. I boken ingår artiklar av 14 finländska forskare där Twitter-kommunikationen analyseras ur olika perspektiv: politiskt, journalistiskt och affärsmässigt.

Färöarna

Kristin M. Magnussen

Jacobsen, Jógvan í Lon, 2018: Inngangur. I: *Jakob Jakobsen, greinir og ritgerðir*, s. 7–28. Genudgivelse. H. N. Jacobsens Bókahandil.

Bogen er en genudgivelse i forbindelse med 100 året efter den færøske filolog og indsamler Jakob Jakobsens død. Oprindelige udgaven fra 1957 er nu forsynet med en ny indledning af J. í L. Jacobsen. Indgangen er delt op i tre dele og fortæller om J. Jakobsens forskning og den indflydelse hans forskningsresultater har haft for eftertiden: Sprogforskning, den mundtlige fortælletradition og litterære præstationer. Sprogforskningen behandler sproghistorie, leksikografi, stednavne, retskrivning, purisme og sprogudvikling. Den mundtlige fortælletradition er delt op i folkesagn og æventyr. De litterære præstationer drejer sig bl.a. om J. Jakobsens rolle som redaktør, oversætter og digter.

Eksempler på J. Jakobsens filologiske og sammenlignende metode finder vi da han undersøger og sammenligner ord, stednavne, folkesagn, æventyr og andet i forsøget på at komme nærmere en erkendelse af oprindelsen. Med sine værker har J. Jakobsen sammen med andre haft en betydningsfuld rolle i forbindelse med dannelsen af den færøske nationalitet.

Petersen, Hjalmar P. og Sissal M. Rasmussen, 2018: "Fara vit heldur at speaka enskt?" *Dimmalætting* nr. 37. Årg. 141. 21 sept. 2018.

Petersen, Hjalmar P. og Renata Szcsepaniak, 2018: "The Development of non-paradigmatic linking elements in Faroese and the decline of the genitive case". I: T. Ackermann, H. J. Simon & Ch. Zimmer (red.) *Germanic Genitives*, s. 115–145. John Benjamins Publishing Company: Amsterdam /Philadelphia.

Petersen, Hjalmar P., 2018: "The possible Common Origin of the Phrasal Clitic *sa* and the Forms of the Personal Pronoun *bansara* 'his', *bennara* 'her', *okkara* 'our' *tykkara* 'your' in Faroese". I: M. Marnersdóttir, Ey. Andreasen, S. A. Dahl, T. K. Jacobsen og E. Isholm (red.) *Ballads. New Approaches/Kvæði: Nýggj sjónarmið*, s. 357–372. Fróðskapur: Tórshavn.

Rasmussen, Sissal M. & Bleses, Dorthé, 2018: "Faroese children's early vocabulary acquisition: A Faroese adaptation of the MacArthur–Bates Communicative Development Inventories." *First Language*, nr. 38 (6). s. 641–668.

Artiklen drejer sig om færøske børns sprogtilegnelse (0–3 år).

Island

Ágústa Þorbergsdóttir

Á vora tungu. Afmælisrit til heiðurs Kristjáni Árnasyni. Red. Ari Páll Kristinsson og Haukur Þorgeirsson. Háskólaútgáfan og Málvísindastofnun Háskóla Íslands, Reykjavík. 2018. 423 s.

Á vora tungu, et festskrift til Kristján Árnason, professor ved Háskóli Íslands, udsendt i anledning af hans 70-års fødselsdag, 26. december 2016. I festskriftet er udvalg af artikler af Kristján Árnason. Artiklerne handler bl.a. om fonologi, sprogrøgt og sprogets udvikling.

Birna Arnbjörnsdóttir og Hafdís Ingvarsdóttir. Language Development across the Life Span. The Impact of English on Education and Work in Iceland. Springer, Cham. 2018. 222 s.

Bogen er baseret på syv års undersøgelse af indflydelsen fra engelsk som et internationalt sprog i Island.

Gott skálkaskjól. Veitt Gottskálki Jenssyni sextugum 4 apríl 2018. Red. Guðvarður Már Gunnlaugsson og Annette Lassen. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík. 95 s.

Festskrift med 29 artikler, mange om islandsk sprog.

Guðbjörg Grímsdóttir, Guðbjörg Dóra Sverrisdóttir, Kristjana Hallgrímsdóttir. Skerpa 3: Námsefni í íslensku. Mál og menning, Reykjavík. 2018. 113 s.

Dette er en lærebog i islandsk med øvelser for 8.–10. klasse i folkeskolen.

Gunnar Skarphéðinsson. Leiðarvísir um málfar: æfingar og verkefni fyrir framhaldsskóla. Iðnú, Reykjavík. 2018. 113 s.

Dette er en ny lærebog om islandsk sprogbrug med øvelser for folkeskolen og for videregående skoler.

Hallamál. Rétt Haraldi Bernharðssyni fimmtugum 12. apríl 2018. Red. Rósa Þorsteinsdóttir, Svanhildur Óskarsdóttir og Viðar Pálsson. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík. 100 s.

Festskrift med 40 artikler, mange om islandsk sprog.

Kristján Jóhann Jónsson og Ásgrímur Angantýsson. Íslenska í grunnskólum og framhaldsskólum. Háskólaútgáfan, Reykjavík. 2018. 273 s.

I denne bog vises resultaterne fra en stor undersøgelse om islandsk sprog som skolefag og som undervisningssprog.

Nordiske studier i leksikografi 14: Rapport fra den 14. konference om leksikografi i Norden, Reykjavík 30. maj–2. juni 2017. Red. Ásta Svavarsdóttir, Halldóra Jónsdóttir, Helga Hilmisdóttir og Þórdís Úlfarsdóttir. Nordisk forening for leksikografi, i samarbejde med Árni Magnússon-instituttet for islandske studier.

Denne rapport indeholder 29 artikler baserede på foredrag fra konference af samme navn der blev afholdt i Reykjavík 2017. Temaet er Ordbøger og sproglige resurser.

Orð og tunga. Nr. 20. [Ord og sprog. Tidsskrift udgivet af Árni Magnússon-instituttet for islandske studier]. Red. Ari Páll Kristinsson. 2018. 163 s.

Dette hæfte af Orð og tunga indeholder syv artikler, af Helgi Skúli Kjartansson, Katrín Axelsdóttir, Kendra Willson, Margrét Jónsdóttir, Matteo Tarsi og Stefanie Bade.

Helgi Skúli skriver om ordet *sproti* og beskriver udviklingen af ordets betydning. Katrín skriver om bøjningsudvikling af personnavnet Þórarinn i dativ. Kendra skriver om låneordet *atom* og sammensætninger med *atom-* som førsteled. Margrét skriver to artikler i dette hæfte af Orð og tunga. Den første handler om verber med suffixet *-na* som også har fået suffixet *-st*. Den anden artikel af Margrét handler om orddannelsen og betydningen af ordet *kýrskýr*. Matteo Tarsi om betydningen af ordet *lögregla*. I artiklen af Stefanie Bade vises resultaterne fra en undersøgelse om islændingenes holdninger til dem, der taler islandsk med fremmed accent.

Sigurtunga. Vesturíslenskt mál og menning. Red. Birna Arnbjörnsdóttir, Höskuldur Þráinsson og Úlfar Bragason. Háskólaútgáfan, Reykjavík. 2018. 417 s.

Denne bog er en samling af artikler om det islandsk-amerikanske sprog og kultur (vesturíslenska) af tyve forfattere.

Teresa Dröfn Njarðvík. Íslenskar rúnir. 1000 ára saga: Almenna bókafélagið, Reykjavík. 2018. 52 s.

Teresa Dröfn Njarðvík. Icelandic runes. A brief history. Almenna bókafélagið, Reykjavík. 2018. 59 s.

Denne bog, som både findes på islandsk og engelsk, handler om runer i Island, deres brug og udvikling.

Þórðargleði. Slegið upp fyrir Þórð Inga Guðjónsson fimmtugan 3. desember 2018. Red. Rósa Þorsteinsdóttir, Soffía Guðný Guðmundsdóttir og Þorleifur Hauksson. Menningar- og minningarsjóður Mette Magnussen, Reykjavík. 87 s.

Festskrift med 27 artikler, mange om islandsk sprog.

Þórir Einarsson og Terry G. Lacy. Íslensk-ensk viðskiptaorðabók. Forlagið, Reykjavík. 2018. 512 s.

En ordbog med 17 500 opslagsord (økonomitermer på islandsk og engelsk). Dette er en større, revideret udgave af forfatternes ordbog som udkom 1989.

Norge

Dagfinn Rødningen

Berggren, Harald, Kjartan Sørland og Vigdis Rosvold Alver, 2018: God nok i norsk? Språk- og skriveutvikling hos elever med norsk som andrespråk. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. 232 s.

Boka viser korleis lærarar kan vurdere språk- og skriveutviklinga til elevar med norsk som andrespråk med utgangspunkt i elevtekstar. Ho gir ei innføring i typiske trekk ved andrespråksutvikling og skrivning på andrespråket, i tillegg til idear til god skriveundervisning. Målgruppa er studentar i grunnsko-leopplæringa, lærarar og andre som arbeider med elevar som har norsk som andrespråk. Forfattarane er tilsette ved Høgskulen på Vestlandet.

Bjørhusdal, Eli, Edit Bugge, Jan Olav Fretland og Ann-Kristin Gujord, 2018: Å skrive nynorsk og bokmål. Oslo: Det Norske Samlaget. 212 s.

Boka inneheld ti vitenskaplege artiklar om ulike sider ved den norske språksituasjonen, ikkje minst det fleirspråklege. Ho legg an eit tverrfagleg perspektiv, og målgruppa er studentar og forskarar innanfor norsk og nordisk, lingvistikk, pedagogikk, psykologi, sosiologi og historie. Forfattarane er lærarar og forskarar ved Høgskulen på Vestlandet og Universitetet i Bergen.

Bjørhusdal, Eli og Ingvild Brügger Budal (red.), 2018: Nynorsk med dei minste. Oslo: Det Norske Samlaget. 240 s.

Boka tek for seg arbeid med nynorsk språkstimulering for barn så tidleg som i barnehagealder. Ho inneheld vitenskaplege artiklar og framlegg til didaktiske opplegg. Målgruppa er alle som arbeider med nynorsk språkstimulering: studentar, faglærarar og forskarar, men også tilsette i barnehagar og skolar.

Breivega, Kjersti og Magnhild Selås, 2018: Skriveboka. Innføring i skriveopplæring. Oslo: Det Norske Samlaget. 260 s.

Dette er ei lærebok i skrivendidaktikk. Ho presenterer ulike sider ved skriveopplæringa: kva verktøy vi kan bruke, kva for tilbakemeldingar som fungerer, kva for skrivning læreplanen fremjar, og korleis grammatikkopplæring kan integrerast i skriveopplæringa. Det er døme på elevtekstar frå alle steg i grunnskolen. Målgruppa er lærarstudentar og lærarar som underviser i norsk i grunnskolen.

Budal, Ingvild Brügger, Rolf Theil, Bernt Ø. Thorvaldsen og Ingebjørg Tonne, 2018: Språk i skolen. Grammatikk, retorikk, didaktikk. 2. utgåve. Fagbokforlaget. 300 s.

Dette er ei revidert og oppdatert utgåve av *Språk i skolen*, som også inneheld eit nyskrive kapittel om skrift og tale. Boka introduserer grunnleggjande språklege emne for studentar på grunnskolelærerutdanninga og norsklærarar, så som grammatikk, tekstlingvistikk og retorikk. Boka har kapittel på både bokmål og nynorsk. Forfatarane er eller har vore lærarar og forskarar ved ulike universitet og høgskolar i Noreg.

Fjeld, Ruth Vatvedt, 2018: Norsk banneordbok. Oslo: Humanist forlag. 509 s.

Pensjonert professor i nordisk språkvitskap frå Universitetet i Oslo, Ruth Vatvedt Fjeld, har samla over 1000 banneord og -uttrykk frå heile landet i denne boka. Det kjem fram kva for funksjon banninga har, og forfattaren slår fast at banning er ein viktig del av kulturhistoria vår. Ho dokumenterer språklege tabu i så ulike kjelder som Bibelen og dei nordiske runeinnskriftene.

Grepstad, Ottar, 2018: Skriftkultur. Oslo: Samlaget. 623 s.

Boka handlar om skrift – og dermed også om språk – og om korleis skrift er ein av dei viktigaste føresetnadane for at menneskeleg kultur kan oppstå og utvikle seg. Grepstad var i eit par tiår leiar for Nynorsk kultursentrum og har vore ein av våre fremste talsmenn for nynorsken og nynorsk skriftkultur.

Hegge, Per Egil, 2018: Sofa til salgs hos dame som er myk å ligge på – og andre språksalater vi trækker i. Oslo: Kagge Forlag. 166 s.

I denne boka har tidlegare journalist og redaktør Per Egil Hegge samla døme på unøyaktig, villeiande og til dels komisk språkbruk frå ei dagleg spalte med språkspørsmål han hadde i Aftenposten gjennom ein periode på 14 år.

Hinna, Kristin Ran Choi, Lila Moberg og Nora Linden, 2018: Språkopplæring på småskoletrinnet. Fagbokforlaget. 187 s.

Boka tek for seg ulike måtar språkopplæringa for barn kan gå for seg på: gjennom litteratur, rim og regler og innlæring av omgrep, men også gjennom musikk, ulike former for språk og det å vere ute i naturen. Forfatarane er eller har vore vitskapleg tilsette ved Høgskulen på Vestlandet, og målgruppa er studentar i lærarutdanninga og lærarar som underviser i språkopplæring på småskoletrinnet.

Jahr, Ernst Håkon, 2018: Skolemesternes konge. Andreas M. Feragen. Oslo: Novus. 374 s.

Professor emeritus ved Universitetet i Agder, Ernst Håkon Jahr, har skrive biografi over Andreas Feragen, som var ein av Noregs fremste skolelærarar og den leiande autoriteten for landets lærarar i siste halvdel av 1800-talet. Feragen skal ha vorte nemnt som «skolemesternes konge» av kong Oscar II. Han var knytt til lærarseminaret i Holt på Agder, og biografien legg mellom anna vekt på kor viktige lærarseminara var for evnerike gutar i Noreg på 1800-talet.

Jenstad, Tor Erik, 2018: Fysekjerringer og glupstuter. Norges morsomste dialektuttrykk. Oslo: Kagge Forlag. 140 s.

Språkforskaren og folkemusikaren Tor Erik Jenstad har samla 300 artige og originale dialektord og -uttrykk frå heile Noreg i denne boka. Han fortel om opphavet til og utbreiinga av uttrykka, og viser korleis det same uttrykket finst i ulike variantar rundt omkring i landet. Jenstad var tidlegare redaktør i *Norsk Ordbok. Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet*, og han er kjend frå programmet Språkteigen i NRK og bloggen *Moro med ord og uttrykk*.

Karlsen, Helene Urdland og Grete Krogstad, 2018: Norsk ordbok – bokmål. Oslo: Cappelen Damm. 1063 s.

Ordboka inneheld meir enn 35 000 oppslagsord. Vekta er lagt på kvardagsord og ord som kan vere vanskelege å forstå, særleg for dei som ikkje har norsk som morsmål. Faste uttrykk har fått ein framstående plass ved at dei er skilde ut med farge. Det er også gitt plass til språkreglar og skriveråd, som er forfatta av tidlegare lektor i norsk, Anne Lene Berge. Boka er tilpassa elevar i den vidaregåande skolen, men kan brukast av norskstudentar på alle nivå.

LexicaNordica nr. 25 – 2018. Fagspråk i nordiska ordböcker. Nordiska föreningen för lexikografi. 376 s.

LexicoNordica er eit nordisk tidsskrift som kjem ut årleg. Det inneheld vitenskaplege artiklar om leksikografi og meldingar av fagbøker innanfor feltet, ordbøker og andre leksikografiske ressursar. Nummer 25 har fagspråk i nordiske ordbøker som hovudtema.

Risnes, Steinar, 2018: Medisinsk-biologisk ordbok. Latin-gresk-norsk. Oslo: Cappelen Damm. 861 s.

Ordboka er ei omfattande latinsk-norsk ordbok med meir enn 20 000 oppslagsord, men det finst også ei gresk-norsk ordliste og ein latinsk grammatikk

med særleg vekt på substantiv og adjektiv og med reglar for uttale. Eksempla er i stor grad henta frå ulike fagområde som medisin, mikrobiologi, farmasi m.m. Forfattaren er professor emeritus ved Institutt for oral biologi ved Universitetet i Oslo.

Sandøy, Helge og Agnete Nesse (hovudred.), 2018: Norsk språkhistorie I–IV. Oslo: Novus. Ca. 2700 s.

Dette er det første store samanhengande verket om heile den norske språkhistoria, skrivne av ei rekkje leiande språkforskarar ved norske universitet og høgskolar. Målet har vore å skrive eit oppdatert fagleg referanseverk basert på nyare forskning. Verket består av fire band.

Band I, *Mønster*, drøftar språkending som fenomen og kvifor språk endrar seg, før endringane på dei ulike nivåa av norsk språk blir gjennomgått. Bandredaktør er Helge Sandøy. 681 s.

Band II, *Praksis*, tek opp ulike perspektiv på språket i bruk: i tale, skrift og ulike teknisk baserte medium. Sentralt står språkleg variasjon, som også omfattar norsk som andrespråk og andre språk i Noreg enn norsk. Bandredaktør er Brit Mæhlum. 684 s.

Band III, *Ideologi*, handlar om språkpolitikk i vid forstand: idear og førestillingar om kva språk er, og oppfatningar av og haldningar til språk. Bandet tek også for seg sentrale drag ved norsk språkhistorieskriving og ved den norske normeringshistoria. Bandredaktør er Tove Bull. 548 s.

Band IV, *Tidslinjer*, følgjer norsk språk slik vi kjenner det frå den eldste tida fram til i dag. Vi får presentert viktige endringar i både talespråk og skriftspråk, i tillegg til endringar i bruksmåtar og synspunkt på språk. Bandredaktør er Agnete Nesse. 798 s.

Smidt, Jon, 2018: Norskfaget mellom fortid og framtid. Scene og offentlighet. Fagbokforlaget. 168 s.

Jon Smidt er professor emeritus i norskdidaktikk ved NTNU og presenterer i denne boka ei heilskapleg oppfatning av norskfaget der det sentrale er at faget handlar om, og handlar gjennom, ytringar i ulike former og på ulike scener. Tekstarbeid står sentralt i boka, som primært er skriven for norskstudentar, lærarar og lærarutdannarar.

Språknytt. Språkrådets tidsskrift. Oslo: Språkrådet. 36 s.

Språknytt er Språkrådets blad for alle språkinteresserte. Tidsskriftet tek temperaturen på språksituasjonen i Noreg og set ord på alt frå samfunnsansvar og engelskpress til rettskriving og tyding av ord. Språknytt kjem ut fire gonger i

året, både på papir og i elektronisk form. Bladet er gratis og har eit opplag på 10 800 eksemplar. Det blir også lagt ut på Språkrådet sine nettsider og delt på sosiale medium. Språknytt inneheld intervju med mediefolk, forfattarar, forskarar og andre språkentusiastar som har meningar om språkets rolle i samfunnet, aktuelle saker om det som rører seg i språkverda, bakgrunnsstoff om alt som har med norsk språk å gjere, og faste spalter om blant anna nyord, avløyserord og svar på lesarspørsmål.

I nr. 1/2018 handlar det blant anna om status for norsk som arbeidsspråk, rapport frå framtidsutvalet, tv-teksting, nye ord og nye fylkesnamn.

I nr. 2/2018 handlar det blant anna om status for norsk grammatikk i skolen, språkarbeid i academia, stadnamnformidling, ellipsar og bokstaven Ø.

I nr. 3/2018 handlar det blant anna om status for teiknspråk i skolen, scene-språk, nye medievanar, A.O. Vinje 200 år, fagspråk og digitalisering og svorsk.

I nr. 4/2018 handlar det blant anna om språkleg forfall, intervju med kulturministeren, norsk romani, språkteknologi og etternamn.

Statsspråk. Oslo: Språkrådet. 4 s.

Statsspråk – bladet for godt språk i staten – blir gitt ut av Språkrådet og kjem med fire nummer i året. Bladet har eit opplag på 15 000 og blir distribuert gratis til statstilsette og andre interesserte. Delar av bladet blir lagt på Språkrådet sine nettsider, og heile bladet kan lastast ned som pdf-dokument frå www.sprakradet.no/statssprak. Statsspråk inneheld blant anna ein hovudartikkel og eit større oppslag med praktiske råd og tips («På plakaten»).

Nr. 1/2018 tek opp korleis ord og omgrep som blir brukte i samband med diagnoser i kommunikasjon mellom helsevesenet og pasientane, kan medverke til å stigmatisere pasientane unødig. Dette kjem fram i ei brukartesting av nye nettsider som Oslo universitetssjukehus har gjort. *På plakaten* presenterer ein enkel metode for brukartesting av tekster.

I nr. 2/2018 møter vi mannen bak vertenesta yr.no, som meiner at staten meir aktivt bør gjere verdifulle data som kan brukast til å utvikle teknologi på norsk, fritt tilgjengelege for alle. Berre slik kan ny språkteknologi kome alle til gode uavhengig av t.d. dialektbakgrunn. Latvia blir nemnt som døme på eit lite språksamfunn som har lykkast takk vere ein aktiv innsats frå styresmaktene. *På plakaten* går gjennom dei viktigaste bruksområda for tankestrek og bindestrek, to teikn som ofte blir blanda saman.

Nr. 3/2018 tek opp korleis stadig fleire namn i staten bryt med norsk rettskriving og retningslinjene for god namneskikk. Slike namn fremjar ikkje god kommunikasjon mellom staten og borgarane, og Språkrådet meiner ei komande språkløysing også bør innehalde reglar for namnelaging i staten. Eit forenkla

oversyn over retningslinjene for namngiving i staten blir presentert i *På plakaten*.

I nr. 4/2018 får vi demonstrert korleis tverrfaglegheit er heilt essensielt for å lykkast med klarspråksarbeidet. Sjøfartsdirektoratet er døme på ein etat som har satsa stort på klarspråk sidan 2015, og suksessen deira er ikkje minst eit resultat av ei tverrfagleg klarspråksgruppe som består av ein journalist, to juristar og ein fagomsetjar, alle frå ulike avdelingar i organisasjonen. *På plakaten* tek opp spørsmålet om når vi skal skrive fleirledda uttrykk i eitt ord, og når vi skal dele dei.

Torp, Arne, 2018: Etternavna våre. Fra Astrup til Åstorp. Bergen: Vigmostad & Bjørke. 192 s.

I boka tek Arne Torp, professor emeritus i nordisk språkvitskap ved Universitetet i Oslo, for seg eit stort spekter av etternamn i Noreg, frå sen-, gards- og stadnamn til innvandrarnamn frå dansketida og dei nye innvandrarnamna. Vekta ligg særleg på den historiske forankringa til namna, men namna blir også sette inn i ei forståingsramme der identitet og sosial status er sentrale. Rettskrivinga av namna er eit anna felt han kjem inn på, tradisjonelt eit kontroversielt felt i Noreg.

Trudgill, Peter, 2018: Norwegian as a normal language and other studies in Scandinavian linguistics. Oslo: Novus. 261 s.

Boka er eit festskrift i høve den britiske sosiolingvisten Peter Trudgills 75-årsdag i 2018 og inneheld ei samling artiklar som jubilanten har gitt ut over ein periode på meir enn 40 år – frå 1973 til 2016. Dei har alle til felles at dei tek utgangspunkt i dei skandinaviske språka. Festskriftet er redigert av Ernst Håkon Jahr.

Vikør, Lars S., 2018: Inn i Norsk Ordbok. Brukarrettleiing og dokumentasjon. Oslo: Det Norske Samlaget. 374 s.

Brukarrettleiinga fungerer som ein vegvisar inn i tolvbandsverket *Norsk Ordbok. Ordbok over det norske folkemålet og det nynorske skriftmålet*, som er det største vitskapelege og dokumenterande ordboksverket for norsk språk. Papirutgåva av verket vart fullført i 2016. Rettleiinga er ei hjelp til å tolke informasjonen ordboksartiklane inneheld, men er også ein dokumentasjon på arbeidsmåten og tenkjemåten til ordboksredaktørane. Av det som finst i rettleiinga, kan nemnast oversyn over bakgrunn og historikk, forklaring på oppbygginga av artiklane, oversikt over dei geografiske områda som ligg til grunn for heimfestinga av dialektopplysningane, og fullstendig liste over kjeldene

som er nytta i ordboksarbeidet. Lars S. Vikør var hovudredaktør for dei ni siste banda av *Norsk Ordbok*.

Vikør, Lars S., 2018. Nynorske nedslag. Oslo: Novus. 307 s.

Dette er ei samling av artiklar som Lars Vikør har publisert i bøker, blad og tidsskrift gjennom dei siste 30 åra. Dei fleste artiklane handlar om norsk språk, mange handlar om nynorsk, og alle er skrivne på nynorsk. To av artiklane er ikkje publiserte tidlegare.

Sápmi

Marko Marjomaa

Antonsen, Lene, 2018: Sámegielaid modelleren – huksen ja heiveheapmi duohta giellamáilbmái. Diss., UiT Norgga árktalaš universitehta, Humaniora. 96 s.

I avhandlingen undersöks om grammatisk språkmodellering är ett lämpligt svar på behovet av språkteknologi för samiska språk och andra cirkumpolära urfolks språk. De grammatiska språkmodeller som undersöks är byggda som Finite State Transducers. Avhandlingen finns att läsa och ladda ned på <https://hdl.handle.net/10037/12884>.

Barruk, Henrik, 2018: Báhkuogirjje: Ubmejesámien–dáruon, Dáruon–ubmejesámien = Ordbok: Umesamisk–svensk, Svensk–umesamisk. Kanaanstiftelsen i Sverige. Umeå. 301 s.

Umesamisk ordbok innehåller över 5 000 samiska sökord från alla umesamiska trakter där skogs- och fjällsamer bor. De flesta av ordbokens ord har hämtats från umesamiska traditioner och levnadsförhållanden, men det finns i boken ändå en del ord som bildar ett nytillskott.

Dunfjeld, Maja, Unni Steinfjell, Nils Arvid Westerfjell & Åsta Vangberg, 2018: Aerpiemaahoe – áarjelsaemien duedtien baakoeh. Saemien Sijte, Snåsa. 400 s.

Ordboka har som målsetning å bidra til at kulturtradisjoner blir videreført til neste generasjon. Den vil også dekke et faglig og kulturelt behov for sørsamer generelt. Boka vil dessuten kunne gi inspirasjon til å innhente kunnskaper i sørsamiske tradisjoner, normer og verdier innen samisk håndverk. Den vil også være et redskap for institusjoner som har studier i samisk tradisjonskunnskap, håndverk og språk.

Hirvonen, Vuokko, 2018: Njálmmálaš árbevierut kultuvrralaš árbin: geahčastat sámi njálmmálaš árbevieruid čohkkemii ja dutkamii 1600-2000-logus. ČállidLágádus. Kárášjohka.

Boken undersöker den samiska muntliga traditionens forskning och samlingshistoria från 1700-talet fram till 2000-talet.

Larsson, Lars-Gunnar, 2018: Per Holmberger och sockenlapparnas språk. Acta Universitatis Upsaliensis, Uppsala. 274 s.

När den ihreska handskriftssamlingen på Uppsala universitetsbibliotek katalogiserades i början av 1900-talet fann man en samisk uppteckning från 1770-talet som visade sig ha tillkommit utanför Gävle. Uppteckningen, som består av en rituell så kallad björnvisa och en omfattande ordlista, hade sammanställts av östgöten Per Holmberger (1745–1807). I boken *Per Holmberger och sockenlapparnas språk* presenteras för första gången en utgåva av Holmbergers hela ordlista som sedan analyseras med tonvikt på språk och kultur.

Magga, Ole Henrik & Lajla Mattsson Magga, 2018: Sørsamisk grammatikk. Davvi Girji. 2. uppl. Ebook. 235 s.

Boka har fem kapitler som tar for seg lydlære, bøyningslære, ordavledning, setningslære og bruken av ordformer i setninger. Det er lagt stor vekt på ordavledninger – hvordan lage nye ord av eksisterende ord.

Nutti, Jonny & Ard-Eirik Hermansen, 2018: Samiske stedsnavn i Spansdalen = Ruŋggusami bàikenamak. Skániid girjie, Evenskjær. 105 s.

Boka er resultat av et enormt omfattende arbeid hvor nærmere 500 samiske stedsnavn er registrert og plassert på kart.

Olthuis, Marja-Liisa & Taarna Valtonen, 2018: Suomi - inarinsaame sanakirja: Suomâ - säämi sänikirje. Sämitigge. 205 s.

Ordbok finska-enaesamiska.

Rueter, Jack Michael, 2018: Finite-State Morphology code with compiled analyzers and generators for Skolt Sami.

Tvånivåers morfofonologi och lexikalmorfologiska beskrivningar av skolt-samiska som de är kodade på Giella-infrastrukturen vid Arktiska Universitetet i Norge, i Tromsø.

Samiskt språkcentrum, 2018: De samiska språken i Sverige 2017: Lägesrapport från Samiskt språkcentrum. Sametinget. 42 s.

Samiskt språkcentrum släpper årligen en lägesrapport över de samiska språken i Sverige. Situationen för de samiska språken beskrivs och värderas utifrån Unescos nio kriterier för att kunna bedöma hur hotat ett språk är. Rapporten går att läsa och ladda ned på www.sametinget.se/120612.

Sátnegirji Báhkogirjje Baakoegærja Báhkuogirjje Báhkogirre, 2018.

Översättningar: Davvi (nordsamisk) Ellinor Kuhmunen & Sara-Elvira Kuhmunen; Julev (lulesamisk) Katarina Spiik Skum; Áarjel (sydsamisk) Siri Päiviö & Tone Staffansson; Ubmeje (umesamisk) Katarina Barruk & Daniel Barruk; Bidum (pitesamisk) Peter Steggo & Valborg Sjaggo; English (engelska) Hugo Wikström & Sara-Elvira Kuhmunen. Beaivi UF.

Ordbok som innehåller ord på nordsamiska, lulesamiska, sydsamiska, umesamiska, pitesamiska och engelska.

Svonni, Mikael, 2018: Modern nordsamisk grammatik. Ravda förlag. 308 s.

Modern nordsamisk grammatik är en utförlig beskrivning av nordsamiskans grundläggande ljudlära (fonologi), formlära (morfologi) och satsbyggnad (syntax).

Qvigstad, Just & Asbjørg Skåden (red.), 2018: Just Qvigstads lappiske ordbok fra Kaldfjorden og Vesterålen. Saemien sijte, Snåsa. 400 s.

Flerspråklig: Samisk, nordsamisk; norsk (bokmål). Bearbejdelse av J. Qvigstads håndskrevne manuskript: Lappisk ordliste. Kalfjord. Vesterålen.

Sverige

Gabriella Sandström

Birgitta: Heliga Birgittas texter på fornsvenska: Birgittas uppenbarelser. Bok 4. Utg.: Roger Andersson. Stockholm: Sällskapet Runica et mediævalia. 2018. 396 s.

Boström, Per: ”Det här är ju dött tåg liksom...”: en studie av metaforer för ROMANTISK KÄRLEK i talad svenska. Avhandling. Umeå universitet. 2018. 333 s.

Hur ser vi egentligen på romantisk kärlek – som en ägodel, en behållare eller ett gemensamt resande? Och hur uttrycker vi denna förståelse? I sin doktorsavhandling har språkvetaren Per Boström undersökt metaforer för kärlek i talad svenska.

Hellspong, Lennart: Den retoriska människan: 20 sätt att se på retorik. Morfem. 2018. 252 s.

Det klassiska ämnet retorik växte fram ur behovet av att kunna tala väl och övertygande. Även denna bok startar med värtaligheten men går sedan vidare och betraktar retoriken som det allmänna studiet av hur vi använder språket för att leva i världen. Genom att betrakta och reflektera över vad vi gör med språket och vad språket gör med oss kan vi öka vår retoriska medvetenhet. Författaren visar i korta kapitel hur retoriken hjälper oss att nå fram, förhandla, argumentera, berätta, genomskåda, undervisa, lösa problem, kritiskt granska, tolka, minnas, göra motstånd och tala som medborgare.

Häggkvist, Birgit: Välkomna och please come in. Natur & Kultur. 2018. 223 s.

Att engelskan har blivit en stor del av vår vardag är det knappast någon som kan ifrågasätta. I allt från bioannonser till reklam blir översättningar av filmtitlar och slogans alltmer sällsynta. Författaren har närläst svenska tidningar för att ge exempel på en omfattande anglisering av svenskan. Hon går i polemik mot de debattörer som hävdar att ryktet om engelskans intrång är betydligt överdrivet. Men vad händer med exempelvis svensk forskning om alltfler försöker uttrycka komplexa tankar på ett språk man bara delvis behärskar? Boken är en stridsskrift till försvar för svenskan som ett språk som sannerligen är good enough (sic!).

Institutet för språk och folkminnen: Kommunernas flerspråkiga information på internet. 2018. 31 s.

Vilka språk använder kommunerna på sina webbplatser? Har minoritetslagen haft någon effekt på kommunernas benägenhet att synliggöra de nationella minoritetsspråken? Den här rapporten beskriver och jämför Språkrådets två kartläggningar, en från 2012 och en från 2017, av flerspråkig information på svenska kommuners webbplatser. Rapporten finns att läsa och ladda ned från www.sprakochfolkminnen.se.

Johanson, Kerstin: Ord med historia. Ordalaget Bokförlag. 2018. 163 s.

Utforska historien bakom orden! Här berättas om 300 ord och deras spännande ursprung och betydelse. *Bojkotta* – vad har det med Charles Boykott att göra? Varifrån kommer ordet *deadline*? Varför heter det *emoji*? En guldgruva för alla som är intresserade av ord och språk i allmänhet.

Josefsson, Gunlög och Katarina Lundin: Nycklar till grammatik. Studentlitteratur. 2018. 160 s.

Grammatik är en helt central del av studierna när man lär sig om språk eller lär sig ett nytt språk, men den uppfattas ofta som svår och problematisk – hur ska man tänka, var ska man börja och varför ska man göra på ett visst sätt? Typiska stöttestenar är den språkliga hierarkin, avgränsningen av fraser och satser samt förhållandet mellan betydelse, form och funktion. Det här är en forskningsbaserad fördjupningsbok i grammatik med ett tydligt praktiskt anslag. Den riktar sig till studenter i svenska och till verksamma ämneslärare i svenska och svenska som andraspråk.

Josephson, Olle: Språkpolitik. Morfem. 2018. 320 s.

Författaren diskuterar språksituationen i Sverige i dag och de problem som språkpolitik och språkvård har att lösa, eller åtminstone förhålla sig till. Han beskriver även hur dagens svenska språksamhälle vuxit fram och ställer det i såväl historiskt som internationellt perspektiv. Utöver ett inledande kapitel om vad språkpolitik handlar om (och varför det behövs en bok om det) består boken av tre huvuddelar: *Historiskt*, *Teoretiskt* och *Praktiskt*. Tre frågor återkommer genom hela boken: Hur ser ett demokratiskt språksamhälle ut? Kan språk och språkanvändning styras så att demokrati, rättvisa och jämlikhet gynnas? Vem ska i så fall styra och på vilket sätt?

Kieliviesti. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2018. 34 s.

Tidskriften *Kieliviesti* på och om finska och meänkieli kom ut med fyra num-

mer under 2018. Huvudartiklarna handlade om namnsdagar och namnlängder i Finland och i Sverige, översättning av matrelaterad terminologi, finländsk skolpolitik gällande läroämnet svenska och utredningen om de nationella minoritetsspråken i skolan i Sverige. Illustratören Markku Huovila tecknar en bild med anknytning till innehållet i varje huvudartikel. Några av artiklarna går att läsa på finska på Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se/kieliviesti. En svenskspråkig sammanfattning finns på www.sprakochfolkminnen.se/sprak/minoritetsprak/suomi-finska/finska/kieliviesti.html.

Klarspråk. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2018. 4 s.

Klarspråk är en bulletin med nyheter om klarspråksarbete i Sverige och andra länder och kommer ut fyra gånger per år. Samtliga nummer går att läsa och ladda ned på Språkrådets webbplats: www.sprakochfolkminnen.se/bulletinen.

Nr 1/2018 hade temat språkpolitik med bland annat en artikel av Olle Josephson om språkpolitiska debatter och om varför han förutspådde att språkpolitik skulle bli en stor fråga i det kommande riksdagsvalet. Jennie Spetz skrev en artikel om hur kommuner och myndigheter kan resonera när de väljer vilka språk de ska översätta sina texter till.

Nr 2/2018 handlade om klarspråk i vård och omsorg. Årets vinnare av Klarspråkskristallen, 1177 Vårdguiden, berättade om sitt arbete med att skriva begripligt och inkluderande om hälsa och sjukvård.

Nr 3/2018 kom ut strax före det svenska valet och handlade om politiskt språk. Orla Vigsø skrev om valaffischer och hur bilder bär upp en stor del av budskapet i politisk kommunikation. Det politiska språket har blivit "klarspråkigare" men mindre neutralt, skrev Anna-Malin Karlsson i en annan artikel.

Nr 4/2018 hade temat juridiskt språk. Fredrik Bohlin skrev om domstolarnas arbete med att skriva begripligare domar och beslut. Språkexperterna i Regeringskansliet berättade om hur arbetet med att granska nya författningar går till.

Kristensson, Peter: Norrköpings kvartersnamn. Klingsbergs Förlag. 2018. 221 s.

Varför heter ett kvarter i Norrköping Godvän? Vad var Stenhuset och Vårdtornet? Och vad ligger bakom kvartersnamn som Enväldet, Renströmmen och Trätan? Boken berättar om bakgrunden till namnen på Norrköpings drygt 1300 kvarter, som precis som gatunamnen kan berätta mycket om stadens historia. De äldsta kvartersnamnen tillkom i början av 1700-talet när staden byggdes upp igen efter ryssarnas härjningar. Namnen speglar i hög grad den tidens Norrköping – ofta genom att de hämtades från tomtägares namn eller yrke.

Kungliga biblioteket, Nationell biblioteksstrategi: Biblioteken och de nationella minoritetsspråken: en lägesbeskrivning. 2018. 88 s.

Om ett språk ska leva och utvecklas behöver språket synas mycket och fler unga behöver tala det för att utveckla det och föra det vidare. Generationer har förlorat sitt språk; assimilation har varit mycket effektiv på bekostnad av språket. Språkens status måste höjas. Dessa är återkommande teman i intervjuerna som genomförts i denna undersökning och som färdigställts som en del i Kungliga bibliotekets uppdrag att ha nationell överblick. De utgör också ett underlag i arbetet med en nationell biblioteksstrategi.

Lagerholm, Per: Språknormer och språkvärdering. Andra upplagan. Studentlitteratur. 2018. 243 s.

Alla har åsikter om språk, och det finns många bestämda uppfattningar om "det korrekta språket". Det är viktigt att värdera språk, men för att göra det måste man utförligt kunna beskriva, förklara och resonera om språk och ha väl underbyggda argument. Vad menas med rätt och fel? Hur avgörs vad som är rätt? Vad utmärker ett bra språk? Med den här boken vill författaren förmedla en saklig och konstruktiv syn på språket och förklara det som måste förstås innan man bedömer språk. Bland annat resonerar han om vad som menas med språkliga normer, hur de skapas, varför de varierar och förändras och varför människor reagerar både ofta och kraftigt på andra människors språkbruk.

Lundbladh, Carl-Erik: Halländska dialektord och äldre uttryck. Dialogos. 2018. 367 s.

Detta är en ordbok över äldre halländska. I äldre dialekt fanns många ord som inte längre används eller som hade en annan betydelse än idag. Uttalet kunde vara annorlunda, liksom ordens böjning. Det fanns också uttryckssätt som numera känns främmande.

Löfdahl, Maria: Ortnamnen i Göteborgs och Bohus län 14: Ortnamnen i Sotenäs härad 1. Bebyggelsenamn. Institutet för språk och folkminnen. 2018. 164 s.

Namnforskaren Maria Löfdahl går igenom namn på nutida och försvunna bebyggelser i socknarna Askum, Bärfendahl och Tossene. Det handlar till exempel om namn på orter, socknar, byar och gårdar. Namnartiklarna innehåller förutom en tolkning av namnet även uppgifter om namnets äldre belägg och uttal, och ofta även information om platsens bebyggelsehistoria och terrängförhållanden. Boken innehåller också ett stort antal dialektord och personnamn

samt en inledning med Sotenäs historia, naturförhållanden, näringar och ortnamnsskick.

Löfving, Stellan och David Stark: Skyltat – på väg. Pug förlag. 2018. 96 s.

På webbplatsen skyltat.se har författarna sedan starten 2009 dagligen samlat och delat roliga skyltar, lustiga sajter, knasiga rubriker och allt annat som passar in. Det här är den första *Skyltat*-samlingen i bokform. Precis som på sajten och Facebooksidan är en stor del av innehållet följarnas egna bidrag.

Lövestam, Sara: Grejen med ordföljd: allt du någonsin velat veta om satsdelar och vad vi gör med dem. Piratförlaget. 2018. 179 s.

Vad är likheten mellan ett subjekt och en sockerkaka? Varför ska man inte jämföra bisatser med tjocka fjärilar, hur kan ett enkelt *så* vara både mystiskt och hjälpsamt, och hur mycket kan ett satsadverbial egentligen ställa till med? Ordföljd är sammanhang, intrikata mönster och den livsavgörande skillnaden mellan ”är inte det där ett stup?” och ”det där är inte ett stup”. I denna uppföljare till *Grejen med verb* och *Grejen med substantiv och pronomen* får läsaren djupdyka i mänsklighetens favorithobby: att foga ihop satsdelar.

Mattfolk, Leila och Kristina Neumüller (huvudred.): Katharina och namnen: vänskrift till Katharina Leibring på 60-årsdagen den 20 januari 2018. Seminariet för nordisk namnforskning, Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. 2018. 265 s.

Namnen kan ge oss nycklar till historien på samma gång som de hjälper oss att förstå samtiden. Med den här vänskriften uppmärksammas och hyllas namnforskaren Katharina Leibring. I boken finns 42 artiklar med korta smakprov på den forskning som bedrivs inom onomastiken och närliggande discipliner, skrivna av Katharinas vänner och kollegor.

Namn och bygd: tidskrift för nordisk ortnamnsforskning, nr 106. Nyström, Staffan, Eva Nyman och Inge Særheim (red.). Kungl. Gustav Adolfs Akademien. 2018. 206 s.

Namn och bygd är den äldsta tidskriften specialiserad på namnforskning och ledande i Norden vad gäller ortnamnsforskning. Den utkommer med ett nummer per år och innehåller artiklar, recensioner samt en årlig krönika om namnforskningen i Norden. I denna utgåva finns bland annat artiklar om nordisk namnforskning 2017, om det skånska ortnamnet Arlov och om uppländska ortnamn på *-bodha*, *-bol* och *-bordb* med personnamnsförleder.

NE Nationalencyklopedin: NE:s svenska synonymordbok, 5:e upplagan. 2018. 896 s.

Tidigare utgiven under namnet *Norstedts svenska synonymordbok*. Synonymordboken innehåller 196 000 synonymer och är ett oundgängligt verktyg för alla som producerar text och vill variera sitt språk. Synonymerna kommer inte bara från normalspråket utan även från vardagligt och ålderdomligt språk.

Nord, Andreas: Plain language and professional writing: A research overview. Language Council of Sweden. 2018. 74 s.

This report constitutes a kind of research overview, originally published in Swedish and intended for a Swedish – and possibly Scandinavian – audience. Its aim has been to summarize some research results and perspectives that are useful for those who implement plain language/clear communication projects in workplaces as course leaders or language planners, and also for researchers and students interested in the subject of plain language.

The English version has been slightly revised in order to make it more accessible for an international audience, but it is still mainly a presentation of research selected on the basis of its relevance to a Swedish context. Report originally published in Swedish: *Klarspråksarbete och yrkeslivsskrivande*.

Norrby, Catrin och Håkansson, Gisela: Samtal om svenska. Morfem. 2018. 216 s.

Vilka uppfattningar ligger bakom omdömen som ”bra” och ”dåligt” språk? Det har författarna undersökt i en studie där elever och lärare besvarat en enkät och värderat ett antal autentiska exempel på samtida svenska och resonerat om dem i fokusgrupper. I boken studeras inte bara vad gruppdeltagarna säger, utan också hur de säger det. Författarna har anlagt ett samtalsanalytiskt perspektiv och ger också en introduktion till samtalsanalysens arbetsätt där deltagarperspektivet är centralt.

När går skam på torra land? 245 frågor och svar om språk. Språktidningen. 2018. 208 s.

Varför heter det *kroppkaka*? Har svenskarna missförstått ordet *semester*? Får meningar börja med siffror? Vad är skillnaden mellan *en öl* och *ett öl*? Och hur försvenskas lånord som *roadtrip*, *daytrader* och *bucketlist*? I varje nummer av Språktidningen svarar Språkrådets experter på läsarnas kluriga frågor om svenska språket. Boken innehåller 245 frågor och svar om exempelvis ordens ursprung, slang, uttal, lånord och grammatik.

Ohlsson, Elisabeth: Att synliggöra vokabulär: en kvantitativ studie av gymnasieelevers skrivuppgifter på svenska inom CLISS-projektets ram. Licentiatavhandling. Institutionen för svenska språket, Göteborgs universitet. 2018. 151 s.

Padjand, Sorosh: Svenska uttryck – bordskalender. Pug förlag. 2018. 372 s.

Svenska uttryck är saker som vi svenskar säger. Den här bordskalendern innehåller en blandning av roliga uttryck och mer seriösa citat som vi alla lätt kan känna igen oss i. 366 dagar (skottdag inkluderad) och 366 svenska uttryck av Sorosh Padjand, som ligger bakom Instagramkontot @svenskauttryck.

Palumbo, Alessandro: Skriftsystem i förändring: en grafematisk och paleografisk studie av de svenska medeltida runinskrifterna. Doktorsavhandling. Institutionen för nordiska språk, Uppsala universitet. 2018. 256 s.

Avhandlingens övergripande syfte är att studera den svenska runskriftens utveckling under medeltiden vad gäller runformer och ortografi.

Panova, Embla, Sue Kleinwicks, Anna Magnusson, Mikael Rosén och Erik K. Person: Alla kan skriva – 365 övningar för dig som älskar och hatar att skriva. Leopard Förlag. 2018. 376 s.

Att skriva är inte längre någonting som bara författare och journalister håller på med. Nu har alla chans att skapa texter och synas – på sitt sätt. Kanske skriver du redan mycket i ditt yrke men känner att du vill bli bättre. Kanske älskar du att skriva och vill göra det mer. Den här boken är full av tips och övningar för att få fart på kreativiteten och ordning på orden. 365 skrivuppgifter räcker i ett år.

Resare, Aina och Bror Hermanson: Säfsk-svensk ordlista – uttryck, tydor, ordstäv och ramsor från Säfsen. Bror Hermanson. 2018. 40 s.

Språk och stil: Tidskrift för svensk språkforskning. Björn Melander, Gustav Bockgård, David Håkansson och Catrin Norrby (red.). Ny följd 28. Uppsala universitet. 2018. 232 s.

Den årliga tidskriften *Språk och stil* publicerar språkvetenskapliga artiklar och recensioner av språklitteratur. I denna årgång finns bland andra en artikel av Sanna Skärlund om språket i svenska dagstidningars ledartiklar och deras förändring över tid, Ellen Bijvoets artikel *Förortssvenska i grindvaktens*

öron och en artikel om indefinita subjekt i fornsvenskt lagspråk av Minna Sandelin. Här recenseras bland andra Olle Josephsons bok *Språkpolitik*, Gunlög Josefssons och Katarina Lundins *Nycklar till grammatik* samt antologin *Varför språkvetenskap?* av David Håkansson och Anna-Malin Karlsson (red.).

Språkrådets svensk-finska omsorgsordlista: Kielineuvoston ruotsalais-suomalainen hoivasanasto. Första upplagan. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. 2018. 51 s.

Ordlistan innehåller ord och fraser som kan vara användbara för dem som arbetar inom vård och omsorg. Den är tänkt som ett praktiskt hjälpmedel särskilt för vårdanställda som inte kan finska eller som kan bara relativt lite, men som ändå ibland behöver använda finska i arbetet. Den svensk-finska ordlistan har kommit till efter önskemål från anställda i de kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska, eftersom dessa kommuner har ett särskilt ansvar att erbjuda äldreomsorg på finska.

Språktidningen. 84 s.

Under 2018 har åtta nummer av tidskriften *Språktidningen* publicerats. I varje nummer finns populärvetenskapliga artiklar, krönikor och reportage om svenskan och andra språk, allmänlingvistik, språkteknologi och många andra ämnen inom den språkvetenskapliga sfären, samt svar på läsares språkfrågor. Språktidningen fick under året en ny chefredaktör i Anders Svensson och avhandlade ämnen som exempelvis nyordslistan 2017, vad som krävs för att en (svensk) semla ska få kallas *semla*, kallprat, svenska och nordiska namn på Ikeas produkter, hur finskan skildras i Kjell Westös romaner, danska lånord i svenskan, hur korsord håller hjärnan i trim, emoji, politiska slagord i valet, språktester, världens språkräkaste land Papua Nya Guinea och samnorskans uppgång och fall.

Svenska landsmål och svenskt folkliv 2017. Årg. 140. Fredrik Skott och Mathias Strandberg (red.) 2018. 258 s.

Svenska landsmål och svenskt folkliv är en av Sveriges äldsta kulturtidskrifter, grundad 1878 av J.A. Lundell och sedan 1997 utgiven av Kungl. Gustav Adolfs Akademien för svensk folkkultur. Sedan 2016 ges tidskriften ut i samarbete med Institutet för språk och folkminnen. Denna årgång innehåller bland andra artiklar av Erik Magnusson Petzell, *Verbböjning och ordföljd i Viskadalen*, och Caroline Sandström, *Dialekttalandes självbild och syn på herrskap. Vad kan dialektintervjuer från Pernå i östra Nyland berätta om sociala skillnader?*

Söderström, Jonas: Inte så jävla krångligt! Praktisk handbok i att skriva för digitala medier. Karneval förlag. 2018. 248 s.

I boken får både vana och ovana skribenter hjälp att fokusera på det viktigaste: Vad vill du med din text? För vem skriver du? Författaren vill visa hur man gör för att skriva så att det "går genom skärmen", ut till läsarna. Boken innehåller grundläggande råd om skrivande i digitala medier, om bland annat läsarperspektiv, disposition, textlängd, rubriker, länkar och sökmotoroptimering. I ett avsnitt ges språkliga råd.

Åsbrink, Elisabeth: Orden som formade Sverige. Natur & Kultur. 2018. 343 s.

Det brukar ju heta att "land ska med lag byggas". Men kanske kan man lika gärna tala om att land ska med ord byggas? Det är genom citat, traditioner, modeord och sångtitlar som vi gör oss en bild av vårt sammanhang, vårt arv, vår nation. Men tider förändras, språk förändras, nya ord kommer till, andra går förlorade. I denna bok gör journalisten Elisabeth Åsbrink en forskningsresa genom svensk historia och svenska talesätt, från den (kungliga) svenska avundsjukan till #metoo, för att ta reda på hur orden format svenska värderingar och hur vi klär dessa värderingar i ord.